

Gäller för: VE Psykiatri

Innehållsansvar: Sofia Lennéer, (sofle5), Enhetschef

Granskad av: Agata Paciorkiewicz-Piechalak, (agapa1), Överläkare

Godkänd av: Sara Ekström, (sarek4), Verksamhetschef

Giltig från: 2026-05-22

Giltig till: 2028-05-19

Etiska riktlinjer på arbetsplatsen – Psykiatri

Revideringar i denna version

Förlängd giltighet och ny innehållsansvarig.

Tillägg ny text gällande riktlinjer vid patients begravning.

Förtydligande kring föreskrift gällande kläder.

Bakgrund, syfte och mål

Psykiatri är den gren inom hälso- och sjukvården som oftast aktualiserar etiska frågor. Det beror bland annat på att psykiska sjukdomar påverkar sjukdomsinsikt, rationalitet och förmåga till delaktighet i beslut om undersökningar och behandlingar. Alla medarbetare bör därför vara extra noggrann i sitt professionella bemötande.

Denna riktlinje berör nära relationer, föreskrifter kring klädsel samt principer kring närvaro vid patienters begravningar.

Ansvar

Alla medarbetare.

Arbetsbeskrivning

Relationer på arbetsplatsen

Relation mellan patient och medarbetare

Goda möten och trygga relationer är kärnan i all hälso- och sjukvård. Relationen mellan patient och medarbetare är varken jämlik eller ömsesidig. Samförstånd förutsätter att medarbetaren är beredd att se ohälsan och sjukdomen mot bakgrund av patientens livssituation. De

vägledande etiska och principerna för möten och relationer är professionalism, medmänsklighet och empati.

Etiska principer innebär att:

- Behandlare ska styras av det som gagnar patienten, inte av sina egna behov och känslor.
- Relationen till patienten ska vara strikt yrkesmässig vilket innebär att en vänskapsrelation ej gagnar patientens behov och därför ej är förenlig med god etik.
- Professionalism är att kunna vara personlig utan att vara privat.
- Medmänsklighet visas genom respekt och hövlighet.
- Empati är förståelse för patientens känslor.
- Om det skulle uppstå attraktion mellan patient och medarbetare i psykiatriskt omvårdnadsarbete/psykoterapeutiskt arbete ska man utgå ifrån att det är skadligt för båda parter att sådana känslor kommer till uttryck. Det åligger alltid medarbetaren att hantera dessa känslor utifrån professionalism.
- Behandlare som sedan tidigare har någon form av social relation med patienten eller dennes närstående ska ej delta i aktivt behandlingsarbete, behandlingskonferenser och liknande situationer där information kring patienten eller dess anhöriga/närstående diskuteras.
- Med ny teknik ges också nya förutsättningar för kontaktformer och kontaktytor. Som behandlare är det viktigt att beakta sin professionella roll även vid användning av Internet, sms, e-post och sociala medier.
- Behandlarens etiska ansvar kvarstår även sedan patient och behandlarrelationen har upphört. Som behandlare bör du alltid ställa dig frågan om det är lämpligt att inleda någon relation till en tidigare patient även om år har förflutit sedan behandlingen avslutades.

Relationer mellan medarbetare på arbetsplatsen

- Medarbetare/behandlare med nära relation bör ej arbeta på samma avdelning/enhet eller mottagning, t.ex. mor/dotter, gifta par, syskon). Uppstår en relation under pågående anställning ska diskussion föras med chef och eventuellt även i arbetsgruppen.
- Vårt förhållningssätt gentemot varandra ska präglas av medvetenhet, ansvarskänsla och yrkesprofessionalitet.

Relationer mellan medarbetare och student/elev

- Studenter/elever står i en beroendeställning till medarbetare på avdelningen/enheten och ska inte utnyttjas för egna personliga syften.

Föreskrifter gällande personalklädsel

Medarbetare *ska* vara klädd på ett föredömligt sätt.

- Klädsel ska ej vara utmanande eller provocerande (ur patientperspektivet), såsom uringade och korta tröjor.
- Byxorna ska dölja underkläderna.
- Linnen och träningsbyxor får inte förekomma.
- Kjol och shorts ska vara minst knälånga.
- Arbetskläder ska användas inom heldygnsvården
- I öppenvården tillhandahåller arbetsgivaren arbetskläder om arbetstagaren önskar.

Om medarbetare hamnar i en situation och har svårt att handla professionellt i sin relation med patienten, kontaktas chef omgående.

Att som behandlare inte förhålla sig till dessa riktlinjer kan i sin yttersta förlängning innebära en omprövning av anställningen.

Närvaro vid patients begravning

Enligt våra riktlinjer ska medarbetare inte närvara vid patienters begravningar. Detta grundar sig i vikten av att upprätthålla en professionell roll samt tydliga gränser i relationen mellan medarbetare och patienter, även efter patientens bortgång.

- **Sekretess:** Hälso- och sjukvården omfattas av strikt sekretess. Närvaro vid en patients begravning kan innebära en risk för att patientrelationen röjs.
- **Professionella gränser:** Relationen mellan patient och medarbetare ska vara professionell. Närvaro vid begravning kan suddas ut gränsen mellan privat och professionell relation.
- **Likabehandling:** För att säkerställa rättvisa och undvika godtycklighet bör samma förhållningssätt gälla för alla patienter.
- **Verksamhetens representation:** Deltagande kan uppfattas som att medarbetaren representerar verksamheten, vilket inte är förenligt med verksamhetens uppdrag.

Käll- och litteraturförteckning

- Socialstyrelsens meddelande blad 05/89
- Ottosson J-O, Psykiatrisk Etik

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: VE Psykiatri

Innehållsansvar: Sofia Lennéer, (sofle5), Enhetschef

Granskad av: Agata Paciorkiewicz-Piechalak, (agapa1),
Överläkare

Godkänd av: Sara Ekström, (sarek4), Verksamhetschef

Dokument-ID: SKAS9718-621466736-58

Version: 11.0

Giltig från: 2026-05-22

Giltig till: 2028-05-19